

АРТЪР КОНАН ДОЙЛ ПАЛЕЦЪТ НА ИНЖЕНЕРА

Превод от английски: Илия Азанов, —

chitanka.info

От всички разследвания, с които се е занимавал моят приятел Шерлок Холмс по време на познанството ни, само две бяха започнати по мой почин: случаите с палеца на господин Хетърли и с лудостта на полковник Уорбъртън. Вторият предоставя благодатно поле за наблюдение, но пък първият е толкова необикновен като цяло и с такива драматични подробности, че непременно си струва да го разкажа, макар да не позволи на моя приятел да разгърне в пълния им блясък дедуктивните си способности, които му донесоха толкова успехи. Историята, струва ми се, бе разказана неведнъж във вестниците, но, разбира се, едно е дописка от половин вестникарска колонка, а съвсем друго — когато случките една след друга се разгръщат пред очите ви и загадката се разбулва крачка по крачка, докато се стигне до истината. Навремето тоя случай ми направи дълбоко впечатление, което не е отслабнало и сега, две години по-късно.

Беше през лятото на 1889 година, скоро след женитбата ми. Поднових частната си практика и напуснах жилището на улица „Бейкър“, което споделях с Холмс, но продължих да го навещавам. Понякога успявах да го уговоря и той да ни погостува. Лекарската ми практика не бе особено блестяща. Живеех недалеч от гара Падингтън и немалка част от пациентите ми работеха в железниците. Бях излекувал един техен колега от мъчително и продължително заболяване и той постоянно ме хвалеше и ми пращаше всички свои познати болни.

Една сутрин към осем часа прислужничката почука на вратата на моята стая и каза, че в приемната ме чакат двама души от гара Падингтън. Облякох се бързо, понеже знаех, че железничарите рядко се оплакват от незначителни болести, и слязох. Моят стар познат излезе насреща ми от приемната и затвори вратата след себе си.

— Аз го доведох — прошепна той, като сочеше с пръст вратата. — Всичко е благополучно.

— Кого сте довели? — попитах, почуден от тази загадъчност.

— Нов пациент — все така шепнешком отвърна той. — За да не се обърка, го доведох сам. Ей го там. А сега трябва да си вървя, докторе, и аз имам работа, както и вие.

И си замина веднага, а аз така и не успях да му благодаря.

В кабинета видях един господин, седнал до масата. Беше облечен в приличен зелен костюм от туид, меката му шапка лежеше върху

книгите ми. Едната му ръка беше превързана с кърпа, по която се виждаха петна кръв. Наглед бе на не повече от двайсет и пет години. Мъжественото му лице беше смъртнобледо и личеше, че е преживял много силно вълнение и влага много усилия, за да запази спокойствие.

— Много съжалявам, докторе, че се наложи да ви събудя толкова рано — каза той. — Тази нощ преживях сериозна злополука. Пристигнах с утринния влак и на гарата помолих да ми посочат лекар. Един добър човек ме доведе тук. Дадох на прислужничката визитната си картичка, но както виждам, тя я е оставила на масата.

Взех картичката и я погледнах.

„Виктор Хетърли, инженер по хидравлически съоръжения, улица «Виктория» 16А, трети етаж.“

— Съжалявам, че ви накарах да чакате — казах, сядайки срещу него на стола. — Будували сте цяла нощ, а това често е отегчително...

— О, едва ли може да се каже, че тая нощ съм се отегчавал — каза инженерът и изведнъж се разсмя.

Смееше се твърде високо и рязко, отпуснат назад на стола, и целият се тресеше. Като лекар възнегодувах против тоя смях.

— Престанете! — извиках. — Съвземете се! — и налях вода от шишето.

Увещанията ми останаха напразни. Той бе в един от онези истерични припадъци, които получават силните натури след преживяна криза. Все пак скоро дойде на себе си и изрече задъхано:

— Каква глупост!

— Нищо. Изпийте това.

Налях малко бренди във водата, която му дадох, и по бледите му страни се върна малко руменина.

— Вече ми е по-добре! — каза той. — Моля ви, докторе, да прегледате моя палец, или по-точно мястото, където беше палецът ми.

Той развърза ръката си и я протегна. Дори моите привикнали нерви не издържаха на тая гледка. Ръката му беше с четири пръста, на мястото на палеца се виждаше страшна окървавена маса. Явно беше отрязан или откъснат от ставата.

— Боже мой! — извиках. — Ужасна рана. Сигурно е изтекла много кръв.

— Да, доста. Припаднал съм и известно време съм бил в безсъзнание. Когато се свестих, кръвта продължаваше да тече. Стегнах

здрaво ръката с превръзка, която дори завъртях с клечка.

— Чудесно. Трябвало е да станете хирург.

— Принципът е като в хидравликата, моята специалност.

— Раната е нанесена с много тежко и остро сечиво — казах аз, докато разглеждах ръката му.

— Нещо като сатър.

— Сигурно е станало случайно?

— Ни най-малко.

— Нима са се опитали да ви убият?

— Точно така.

— Плашите ме.

Промих раната и я дезинфекцирах, после я обвих с памук и я превързах. Той седеше облеган на стола и не охна, само от време на време хапеше устни.

— Как сте сега? — попитах аз.

— Прекрасно! След ракията и превръзката се чувствам нов човек. Съвсем бях изтощен и имах голям късмет, че дойдох тук.

— Може би е по-добре да не ми разказвате какво е станало, за да не се разстройвате.

— Да, и без това ще трябва да разказвам в полицията. Между нас казано, ако не беше това важно доказателство, раната, аз самият не бих хванал лесно вяра на моя разказ. Много необикновена случка, а доказателства имам съвсем малко. Пък и да ми повярват, не мога да дам почти никакви улики и е много съмнително дали виновните ще бъдат наказани.

— О — възкликнах, — ако историята е оплетена, трябва да се обърнете към моя приятел Шерлок Холмс, преди да отидете в полицията.

— Много съм слушал за него — отвърна пациентът ми — и ще ми бъде особено приятно, ако се заеме със случая, макар че, разбира се, ще трябва да го заявя в полицията. Бихте ли ми написали бележка, за да ме приеме?

— Ще направя нещо повече, сам ще ви заведа при него.

— Карате ме да се чувствам безкрайно задължен.

— Сега ще повикаме файтон. Тъкмо ще закусим заедно. Имате ли сили да пътувате?

— Да. Не мога да се успокоя, преди да разкажа цялата история.

— Прислужничката ще отиде за файтон, а аз след малко ще се върна при вас.

Изтичах горе при жена ми, обясних ѝ накратко всичко и след пет минути пътувах с моя нов познайник към улица „Бейкър“.

Както и предполагам, Шерлок Холмс лежеше в гостната и преглеждаше обявите на „Таймс“. Беше по халат и пушеше утринната си лула, натъпкана с остатъка от изпушения вечерта тютюн, грижливо изсушен върху плота на камината. Прие ни спокойно и приветливо, както обикновено, и нареди да донесат още шунка с яйца. След закуската настани нашия нов познайник да легне на канапето, подпъхна възглавница под главата му и сложи до него чаша бренди с вода.

— Явно сте преживели нещо съвсем необикновено, господин Хетърли — каза той. — Моля, полегнете и се чувствайте като у дома си. Разказвайте, без да се изморявате. Ето ви тук това подкрепително средство, за да поддържате силите си.

— Благодаря ви — отвърна моят пациент, — чувствам се много по-добре, след като докторът ме превърза, а вашата закуска довърши лечението. Не ми се иска да отнемам много от скъпото ви време и затова ще започна веднага разказа за моите необикновени преживелици.

Холмс седна на стола си и на лицето му легна равнодушното изражение, с което обикновено се прикриваше, когато бе силно заинтересуван от нещо. Настаних се срещу него и заедно изслушахме странната история на инженера.

— Аз съм сирак и ерген, живея на квартира в Лондон. По професия съм инженер хидравлик. Придобих значителен опит по време на седемте години работа при Венер и Матесън, собственици на голяма фирма в Гринуич. Преди две години, след като свърших образованието си и получих известно наследство след смъртта на горкия ми баща, реших да започна самостоятелна работа и наех кантора на улица „Виктория“. Навярно отначало всекиму е трудно като независим предприемач. И аз не правех изключение. За две години три пъти ме викаха за консултация и ми възложиха една дребна поръчка. Спечелих общо двайсет и седем лири и десет шилинга. Всеки ден от девет часа сутринта до четири следобед висях в малката кантора, все повече губейки надежда, че някога ще се сдобия с практика. Но ето че

вчера, когато вече се готвех да изляза, влезе помощникът ми и съобщи, че е пристигнал някакъв господин. Подаде картичка, на която пишеше: „Полковник Лизандър Старк.“ След помощника влезе и самият полковник — висок и необикновено слаб. Не бях виждал толкова мършав човек. Цялото му лице бе нос и брадичка, кожата беше опъната на изпъкналите скули. Но слабостта изглеждаше обичайно състояние при него, а не последица от болест. Очите му блестяха и той стъпваше твърдо, със самоуверена осанка. Беше чисто облечен, наглед четирийсетинагодишен. „Господин Хетърли? — попита той с немски акцент. — Препоръчаха ви като човек, който не само знае много, но и може да пази тайна.“ Поклоних се, поласкан от тия думи, като всеки младеж, когото са похвалили. „Мога ли да знам кой е дал тази добра препоръка за мен?“ — попитах. „По-добре сега да не говорим за това. От същия източник узнах, че сте сирак, неженен и че живеете сам в Лондон.“ „Всичко това е вярно — отговорих, — но извинете, каква връзка има то с моите професионални качества? Нали искате да говорим за работа?“ „Без съмнение. Но както сам ще видите, тези неща имат връзка с онова, за което ще си говорим. Имам една задача за вас, но при изпълнението ѝ е нужна абсолютна тайна, подчертавам, абсолютна, а тя по-скоро може да се очаква от човек, живеещ самотно, не от глава на семейство например.“ „Ако ви обещаю да запазя вашата тайна, можете да бъдете сигурен, че ще удържа на думата си“ — казах. Той ме изгледа втренчено. Не бях виждал толкова изпитателен и недоверчив поглед. „И тъй, обещавате ли?“ — попита. „Да, обещавам.“ „Пълно мълчание? Нито дума за задачата, която ще получите, нито устно, нито писмено?“ „Вече ви дадох думата си.“ „Чудесно.“ Изведнъж той скочи от мястото си, прекоси като мълния стаята и отвори вратата. Коридорът беше пуст. „Всичко е наред — каза, докато сядаше на мястото си. — Помощниците често се интересуват от работите на своите шефове. Сега можем да побеседваме спокойно.“ Той придърпа стола си до моя и пак впи в мен същия пронизващ изпитателен поглед. Почувствах се отблъснат, дори известен страх ме обзе от странното поведение на тоя мършав човек. Колкото и да се опасявах да не загубя поръчката, не се сдържах и му показах нетърпението си. „Хайде да ми разкажете за какво става дума, господине, времето ми е скъпо.“ Да ми прости Бог тия думи, неволно се изтръгнаха от устните ми. „Искате ли да получите петдесет гвинеи

за една нощ?“ — попита той. „Дори много искам.“ „Казвам една нощ, но работата навярно ще трае само час. Просто искам да узная мнението ви за нашата хидравлична преса. Малко е повредена и ако ни кажете каква е повредата, ние можем сами да я поправим. Какво ще кажете?“ „Работата изглежда лека, а възнаграждението — чудесно.“ „Така е наистина. Ще ви чакаме тая нощ с последния влак.“ „Къде?“ „В Ейфорд, в Бъркшър. Малко селище на границата на Оксфордшър, на седем мили от Рединг. От гара Падингтън тръгва влак, който пристига в Ейфорд в единайсет и петнайсет.“ „Отлично.“ „Ще ви посрещна.“ „Нима се пътува и с кола?“ „Да, живеем в полето, на около седем мили от гарата.“ „Тогава сигурно няма да пристигнем преди полунощ. Едва ли има обратен влак до сутринта. Ще трябва да пренощувам у вас.“ „Разбира се, ще ви настаним.“ „Все пак не е много удобно. Не е ли по-добре да дойда в друг час?“ „Решихме, че е по-добре да дойдете късно. Заради тези неудобства предлагаме на вас, неизвестен млад човек, възнаграждение, от което не биха се отказали и светила във вашата професия. Ако решите все пак да се откажете, още не е късно.“ Помислих за петдесетте гвинейи и за това, колко полезни биха ми били тъкмо сега. „О, не — казах. — Готов съм да изпълня вашето желание. Само бих искал да науча малко повече за онова, което ще ми поръчат.“ „Съвсем естествено, молбата да запазите тайна възбуди любопитството ви. Не ми се искаше да говоря, преди сам да видите, но въпреки това ще ви обясня. Надявам се, че не ни подслушват.“ „Никой не подслушва.“ „Ето в какво се състои работата. Навярно знаете, че грънчарската глина е ценен продукт и в Англия се добива само на едно-две места?“ „Чувал съм.“ „Преди известно време купих малък участък земя на десет мили от Рединг. За щастие намерих грънчарска глина в една от моите ниви. При изследванията установих, че жилата не е голяма и всъщност само съединява две много по-значителни находища отляво и отдясно, в земите на моите съседи. Тия прости хорица и не подозират, че тази пръст може да им донесе толкова пари, колкото и най-добрите златни залежи. Разбира се, в мой интерес беше да купя земята, преди да са научили истинската ѝ цена. За нещастие нямах достатъчно пари. Доверих тайната на неколцина приятели и те ме посъветваха тайно да разработим находището и така да спечелим пари за откупуването на съседната земя. Това и правим сега. Монтирахме и хидравлична преса, която, както вече ви казах, се

развали. Ако се разчуе, че викаме инженер хидравлик, хората ще започнат да задават въпроси и тогава прощавай, надежда, да получим тия земи и да изпълним плановете ни. Затова ви помолих да не казвате никому, че ще пътувате за Ейфорд. Надявам се, че ме разбирате?“ „Напълно — отговорих аз. — Само не разбирам защо ви трябва хидравлична преса, за да добивате глина. Доколкото ми е известно, глината просто се изкопава.“ „О — небрежно проговори полковникът, — имаме своя собствена технология. Пресоваме глината на тухли, за да не се досетят какво представлява всъщност. Но това са подробности. Разказах ви всичко, господин Хетърли, сам виждате какво доверие проявявам към вас — после стана и добави: — И така, чакам ви в единайсет и петнайсет в Ейфорд.“ „Ще дойда.“ „И никому нито дума.“ Той ми хвърли още един пронизващ поглед, ръкува се и бързо излезе от стаята. Колкото повече мислех за предложението му, толкова повече нарастваше учудването ми. От една страна, разбира се, бях доволен, понеже заплащането беше десет пъти по-високо от онова, което сам бих поискал, а и твърде възможно бе доброто изпълнение да доведе до нови поръчки. От друга страна, лицето и държането на моя работодател ми направиха неприятно впечатление и ми се струваше, че за добиването на глина съвсем не са нужни среднощни консултации. Освен това ме учудваха неговите опасения, че мога да разкажа някому за пътуването. Но реших да пренебрегна всички страхове, хапнах добре и отидох на гара Падингтън, като изпълних обещанието да не казвам никому къде отивам. В Рединг трябваше да се прехвърля на друг влак. Хванах последния, който отиваше в Ейфорд, и в единайсет и нещо пристигнах на малката слабо осветена гара. Бях единственият пътник. На перона стоеше само сънливият пазач с фенер в ръка. Като слязох, видях, че моят сутрешен познайник ме чака. Той мълчаливо се ръкува с мен и ме настани в кабриолет, чиято вратичка беше отворена. После спусна завесите и ние потеглихме толкова бързо, колкото можеше да тича конят.

— С един кон ли беше кабриолетът? — попита Холмс.

— Да, с един.

— Не забелязахте ли какъв беше цветът му?

— Когато седнах вътре, видях на светлината на фенера, че е червеникав.

— Уморен ли беше или не?

— О, съвсем бодър, добре почистен.

— Благодаря ви. Моля, продължете разказа си. Много е интересен.

— Пътувахме около един час. Полковник Старк беше казал, че до имота му са седем мили, но съдейки по времето и скоростта, с която се движехме, трябва да сме изминали поне дванайсет. Полковникът през цялото време мълчеше. Всеки път, когато обръщах към него глава, неизменно чувствах погледа му прикован в мен. Пътят не беше особено добър и кабриолетът много друсаше. Исках да разгледам околността, но прозорците бяха матови и само от време на време се мяркаха светлинки. На няколко пъти, за да разсея еднообразието, казвах по нещо, но полковникът отговаряше едносрично и по неволя замълчах. Най-сетне друсането престана и излязохме на равен път, настлан с пясък. Кабриолетът спря. Полковник Лизандър Старк скочи и аз го последвах. Бяхме точно пред входната врата и се озовахме веднага в дома, без да имам възможност да хвърля дори бърз поглед към фасадата. Едва пристъпих прага, когато вратата тежко се затвори и чух как кабриолетът се отдалечава. Вътре беше съвсем тъмно. Полковникът взе да търси кибрит, мърморейки под носа си. Неочаквано в края на коридора се отвори врата и изникна златиста ивица светлина. Вдигнала над главата си лампа, една жена се вираше в нас. Стори ми се хубава, в светлината на лампата видях, че роклята ѝ е от скъп плат. Тя попита нещо на чужд език и при едносричния троснат отговор на моя спътник така трепна, че едва не изпусна лампата. Полковник Старк пристъпи към нея, прошепна ѝ нещо на ухото, избута я обратно в стаята и дойде при мен с лампата в ръка. „Изчакайте за минутка тук“ — каза той и отвори друга врата. Стаята беше малка и просто наредена. В средата имаше кръгла маса, на която лежаха няколко немски книги. Полковникът остави лампата на хармониума до вратата. „Няма да се бавя“ — продума той и изчезна в тъмния коридор. Погледнах книгите. Колкото и оскъдни да са познанията ми по немски език, разбрах, че две от тях са научни трактати, а останалите — томчета поезия. След това пристъпих до прозореца с надежда да разгледам пейзажа наоколо, но прозорецът беше затворен с тежки, здраво заковани дъбови капаци. В къщата цареше мъртвешко безмълвие, само от коридора се носеше силното цъкане на старинен часовник. Завладя ме някакво смътно

безпокойство. Какви бяха тия немци? Какво вършеха в тая глуха местност? Къде се намирах? Знаех, че съм на десетина мили от Ейфорд, но нямах представа къде точно — на север, на изток, на юг или на запад. Може би Рединг или някой друг град съвсем не беше далеч и мястото изобщо не беше толкова уединено. Тишината наоколо ме караше да мисля, че съм в чифлик. Заразхождах се из стаята, тананикайки си под нос, за да се ободря, и чувствах, че съвсем няма да получа даром тези петдесет гвинеи. Най-неочаквано вратата на стаята се отвори безшумно и на прага се показа жената. Жълтата светлина на моята лампа озари тъмния коридор и падна върху прекрасното ѝ, силно разтревожено лице. Веднага забелязах, че трепери от страх, и моето сърце също примря. С треперещ пръст ми даде знак да мълча и ми прошепна на развален английски, като през цялото време се оглеждаше през рамо: „Щях да си ида — каза тя, като се стараеше да говори спокойно. — На ваше място щях да си ида. Нямах да стоя. Нищо добро не ви чака.“ „Но, госпожо — възразих, — не съм изпълнил онова, за което дойдох. Не мога да си отида, преди да съм видял машината.“ „Не се бавете — продължи тя. — Можете да излезете през вратата, няма кой да ви спре.“ Когато видях, че се усмихвам и клатя отрицателно глава, тя остави всяка сдържаност и пристъпи към мен, кършейки ръце. „За Бога — прошепна, — вървете си, докато не е станало късно!“ Но аз съм упорит по природа и пречките само ме настървяват. Помислих за петдесетте гвинеи, за уморителното пътуване и за безсънната нощ. Нима всичко това ще отиде залудо и ще си замина с празни ръце? Тази жена може би не беше с всичкия си. И макар че ме изплаши повече, отколкото ми се искаше да призная, отново поклатих глава и заявих, че ще остана. Жената понечи да каже още нещо, но в това време над нас се хлопна врата и се чуха стъпки. Тя се вслуша за миг, плесна отчаяно с ръце и изчезна също така бързо и безшумно, както се беше появила. След малко в стаята влезе полковник Лизандър Старк, съпроводен от нисичък дебел мъж с прошарена брада и двойна гуша, когото стопанинът представи като господин Фергюсън. „Мой секретар и управител — обясни Старк. — Струва ми се, че затворих тази врата на излизане. Да не е станало течение...“ „Точно обратното — отвърнах. — Аз сам отворих вратата, защото е много задушно.“ Той за пореден път ме изгледа подозрително. „Най-добре веднага да започваме работа — заяви

накрая. — Сега с Фергюсън ще ви покажем пресата.“ „Да си взема ли шапката?“ „О, не, пресата е вътре.“ „Копаете глина в къщата?“ „Само я пресоваме тук. Но какво значение има! Вие трябва само да прегледате пресата и да установите какво е повредено.“ Тръгнахме нагоре по стълбите. Отпред вървеше полковникът с лампата, след него дебелият управител и накрая аз. Къщата бе стара, същински лабиринт от коридори, проходи и тесни вити стълби. Всички прагове бяха протрити от многото поколения, живели тук. Не видях нито покъщнина, нито килими. Мазилката се ронеше от стените, по които бяха избили зелени влажни петна. Мъчех се да изглеждам спокоен, но предупрежденията на жената не ми излизаха от ума, макар да ги бях отхвърлил, и внимателно наблюдавах моите спътници. Фергюсън беше намръщен и мълчалив, но от малкото думи, които произнесе, се убедих, че е мой съотечественик. Най-сетне полковник Старк спря пред една ниска врата и я отвори. Въведе ме в нещо като килер, където тримата с голяма мъка можехме да се поберем. Фергюсън остана в коридора. „Сега се намираме под хидравличната преса — каза той — и би се получила много неприятна шега, ако някой реши да я включи. Таванът на тая стаичка всъщност е бутало, което се спуща със сила от много тонове върху металния под. Отвън има няколко странични тръби с вода, които поемат силата, предават я и я усилват по известен на вас начин. Всъщност машината работи, но не така добре, както обикновено. След като я огледате, може би ще ни кажете каква е повредата.“ Взех лампата от ръката му и внимателно разгледах пресата. Беше гигантска и много мощна. Дърпайки един след друг лостовете, по съскащия звук веднага разбрах, че в един от страничните цилиндри има теч. При понататъшния оглед установих, че едно от гумените уплътнения на буталото е изместено и машината губи мощност. Обясних всичко това на полковника и на Фергюсън. Двамата ме слушаха внимателно и ми зададоха няколко практически въпроса — как да поправят занапред подобни повреди. След това влязох отново в стаичката, или камерата на пресата, и още веднъж внимателно я разгледах, за да задоволя любопитството си. Вече бях наясно, че историята с глината е измислица: пълна глупост би било да се строи толкова мощна машина за такава незначителна цел. Стените на стаята бяха дървени, но подът беше железен и както ми се стори, покрит с някакви метални стърготини. Наведох се да го опипам, когато чух

сподавено възклицание на немски и видях, че полковникът ме гледа отвън. „Какво правите там?“ — попита той. Вече се бях ядосал, задето ме лъжеха. „Любувам се на вашата глина. Мисля, че бих могъл да ви дам по-добри съвети, ако знаех истинското предназначение на тая машина.“ Тук такси съжалих за думите си. Лицето на полковника доби безмилостно изражение, в очите му блесна зловец огън. „Чудесно, предоставям ви възможност напълно да се запознаете с действието й.“ Той се дръпна, затръшна вратата и завъртя ключа отвън. Хвърлих се натам и започнах да разтърсвам дръжката. Вратата не помръдна. „Хей! — извиках. — Хей, полковник, пуснете ме!“ Тогава сред тишината се разнесоха звуци, от които косите ми настръхнаха. Затракаха лостовете, засъска пробитият цилиндър. Полковникът беше включил пресата!... Лампата стоеше на пода, където я бях оставил, докато разглеждах машината. На светлината й видях как черният таван се размърда и започна да се спуска — бавно, но както отлично знаех, с такава сила, че след минути от мен щеше да остане безформено петно. С вик се хвърлих към вратата, вкопчих се в ключалката, замолих полковника да ме пусне, но неумолимото тракане заглушаваше виковете ми. Таванът беше вече на половин метър от главата ми, а като протегнах ръка, докоснах коравата му грапава повърхност. Мярна ми се мисълта, че смъртта ми може да бъде повече или по-малко болезнена в зависимост от положението на тялото ми в мига, когато падне буталото. Ако легнех ничком, буталото щеше да ме размаже откъм гърба. Тази представа ме вледени. Може би беше по-добре да легна възнак? Но щях ли да имам сили да лежа и да гледам как се спуска страшната черна маса? Вече не можех да се изправя, когато изведнъж зърнах нещо и в сърцето ми блесна лъч надежда. Както ви казах, подът и таванът бяха железни, а стените — дървени. Оглеждайки се, видях тясна ивица жълта светлина между две дъски. В следващия миг тя се разшири, сякаш някой разместваше дъската. Отначало не повярвах, че пред мен се отваря спасителен изход, но в следващия миг изхвърчах през него и се строполих отвън почти в безсъзнание. Вратата веднага се затвори зад мен и след секунди хрущенето на счупената лампа и силното метално стъргане ми показаха каква опасност съм избягнал... Свестих се, когато някой силно ме затегли за ръкава, и видях, че лежа на каменния под в ниския коридор. Над мен се беше привела някаква жена и ме дърпаше с лявата си ръка, а в дясната държеше свещ. Беше

моята спасителка, онази, чийто съвет преди малко така глупаво пренебрегнах. „Идвайте! — задъхана извика тя. — Всеки миг ще дойдат и ще видят, че не сте вътре. Идвайте, няма никакво време!“ Вече не повторих грешката си. Станах със залитане и се завтекох след нея надолу по една вита стълба, която ни изведе в по-широк коридор. Отгоре, точно там, където се намирахме преди малко, прозвучаха забързани стъпки и гласове. Моята водачка спря и се огледа безпомощно, но след миг рязко отвори вратата на една спалня, цялата осветена от лунна светлина. „Това е единственият ви шанс — промълви тя. — Високо е, но може би ще успеете да скочите.“ При последните й думи в края на коридора се показа светлина и аз зърнах сухата фигура на полковник Старк. Тичаше към нас с фенер в едната ръка и с някакво оръжие — нещо като сатър — в другата. Втурнах се към прозореца, отворих го и погледнах надолу. Колко красива беше градината, окъпана в лунното сияние! Как спокойно бе всичко наоколо. От земята ме делиха седем-осем метра. Качих се на перваза, но не се решавах да скоча, исках да узная какво ще стане с моята спасителка и с преследващия ме негодник. Ако се осмелеше да й направи нещо, бях готов да жертвам живота си, за да я спася. Едва успях да помисля това, а той вече я изблъска от вратата и влезе в стаята. Тя го хвана за ръцете в опит да го задържи. „Фриц! Фриц! — викаше тя на английски. — Какво ми обеща след последния път? Каза, че никога вече няма да се повтори. Той няма да каже нищо! Ще си мълчи!“ „Ти си луда, Елизе! — изкрещя той, отскубвайки се от нея. — Искаш да ни погубиш. Той видя толкова много. Пусни ме!“ Сетне я избута, дойде до прозореца и замахна със сатъра. Аз вече се бях провесил отвън на перваза и висях във въздуха, когато той нанесе удара си. Почувствах тъпа болка, пуснах се и паднах в градината. Не бях зашеметен от падането, затова веднага скочих на крака и хукнах с всичка сила през храсталаците, ясно съзнавайки, че още не съм избегнал опасността. Изведнъж почувствах страшна слабост, погледнах ръката си, която ме болеше все по-силно, и едва тогава забелязах, че палеца ми го няма, а от там шурти кръв. Спрях, за да превържа ръката си с кърпата, но в ушите ми зашумя и паднах в безсъзнание сред розовите храсти. Не зная колко време съм останал така. Сигурно дълго, защото, когато се свестих, луната се беше скрила и небето изсветляваше. Дрехите ми бяха целите мокри от росата, а ръкавът на самото — подгизнал от кръв. Болката ми

припомни случилото се и веднага скочих на крака с чувството за застрашаваща ме опасност. Но за голямо мое учудване, когато се огледах, не видях нито къща, нито градина. Лежал бях до някакъв зелен плет близо до железопътната линия. Недалеч се виждаше дълга сграда, а като се приближих, оказа се гарата, където бях пристигнал предната вечер. Като изключим ужасната рана, всичко ми изглеждаше като някакъв страшен сън. Влязох в салона и попитах кога тръгва първият влак. Казаха ми, че след час има един за Рединг. Дежурен беше същият пазач като снощи. Попитах го познава ли полковник Лизандър Старк. Не беше чувал това име. Видял ли бе вчера чакащия ме файтон? Не, не го бил видял. А има ли наблизко полицейски пост? Да, на три мили. Чувствах се прекалено немощен, за да стигна толкова далеч, затова реших първо да се върна в Лондон и там да се обърна към полицията. Пристигнах в шест и нещо и най-напред отидох при лекаря, той превърза раната и бе така добър да ме доведе тук. Предавам всичко във вашите ръце и ще изпълня всичките ви съвети.

След края на този необикновен разказ останахме известно време безмълвни. После Холмс свали от полицата една от грамадните папки, в които събираше вестникарски изрезки.

— Ето една обява, която може би ще ви заинтересува — каза той. — Появи се преди около три години във всички вестници. „На девети този месец е изчезнал господин Джереми Хейлинг, двацет и шест годишен, инженер хидравлик. Излязъл от дома си в 10 часа вечерта и оттогава не се е прибирал. Бил е облечен...“ и прочие. А! Сигурно това е бил последният път, когато пресата на полковника се е нуждаела от поправка.

— Боже мой! — извика моят пациент. — Ето какво са значели думите на жената.

— Несъмнено. Ясно е, че полковникът е хладнокръвен, отчаян човек, решил да унищожи всички пречки по пътя си подобно на пиратите, които изстребват всички до последния човек на пленения кораб. Но не бива да губим скъпоценно време. Ако сте в състояние да се движите, да вървим най-напред в полицейския участък, а след това в Ейфорд.

След три часа вече пътувахме с влака от Рединг към малкото бъркшърско селце. Бяхме Шерлок Холмс, инженерът, инспектор Брадстрийт от Скотланд ярд, един цивилен агент и аз. Брадстрийт

разтвори на коленете си картата на графството и очерта на нея кръг с център Ейфорд.

— Ето — каза той. — Това е кръг с радиус десет мили. Мястото, което търсим, би трябвало да се намира вътре в него. Нали така казахте, че разстоянието е десет мили?

— Да, на един час път.

— И смятате, че са ви пренесли, докато сте били в безсъзнание?

— Така трябва да е станало. Смътно си спомням, че май ме вдигнаха и ме отнесоха нанякъде.

— Не мога да разбера защо са ви пощадили, когато са ви намерили припаднал в градината — казах аз. — Може би жената е успяла да умилостиви негодника.

— Едва ли. Не съм виждал по-освирепяло лице от неговото.

— О, скоро ще си обясним всичко — каза Брадстрийт. — Ето че очертах кръга. Остава да открием къде точно в него се намират хората, които търсим.

— Мисля, че зная къде — спокойно рече Холмс.

— Така ли! — възкликна инспекторът. — Значи вече имате определено мнение? Да видим кой е съгласен с вас. Аз казвам, че мястото е на юг, понеже там е по-пусто.

— Аз пък мисля, че е на изток — рече моят пациент.

— Според мен е на север — обадох се и аз. — Там няма хълмове, а инженерът твърди, че кабриолетът е пътувал през цялото време по равен път.

— Та ние направихме от компаса въртележка! — засмя се инспекторът. — Е, към кого се присъединявате? — попита той Холмс.

— Всички се лъжете.

— Нима е възможно всички да се лъжем?

— Възможно е. Мястото е тук — каза Холмс и посочи центъра на кръга.

— А дванайсетте мили път? — попита Хетърли.

— Шест мили напред и шест назад. Много е просто. Сам казахте, че конят изобщо не бил уморен, когато сте се качили в кабриолета. Така ли щеше да е, ако беше изминал дванайсет мили тежък път?

— Да, би могло и да е хитрост — замислено каза Брадстрийт. — Няма съмнение, че имаме работа с отчаяна шайка.

— И още как — съгласи се Холмс. — Фалшификатори на пари, ето какви са. Машината им трябва за производството на амалгамата, която употребяват вместо сребро.

— Известно ни е съществуването на банда изкусни фалшификатори — каза инспекторът. — Бяха пуснали хиляди монети от половин крона. Дори ги проследихме до Рединг, но там ги изгубихме. Покриха следите си като истински виртуози. Може би сега, благодарение на щастливата случайност, ще ни паднат в ръцете.

Инспекторът се излъга, престъпниците не попаднаха в ръцете на правосъдието. Като наближихме Ейфорд, видяхме огромен стълб дим, който се издигаше зад китка дървета и се димпеше над пейзажа като гигантско щраусово перо.

— Някаква къща ли гори? — попита Брадстрийт, когато влакът спря с пухтене.

— Да, господине — отвърна началникът на гарата.

— Чия е?

— На доктор Бичър.

— Кажете, моля ви — намеси се Хетърли, — доктор Бичър не е ли немец, мършав, с дълъг и тънък нос?

Началникът на гарата се разсмя:

— Не, господине, доктор Бичър е англичанин и наоколо няма подебел човек. Но при него живееше някакъв чужденец, струва ми се, негов пациент. Виж, на него хич не би му навредил един хубав бъркшърски бифтек.

Преди началникът да довърши, ние се завтекохме към мястото на пожара. На невисок хълм се извисяваше голяма сграда, от чиито прозорци излизаха пламъци. Три пожарни цистерни, спрели в градината, напразно се мъчеха да потушат огъня.

— Това е къщата! — силно развълнуван, извика Хетърли. — Ето я пясъчната алея, а там са розовите храсти, сред които лежах. А ето и прозореца на втория етаж, откъдето скочих.

— Е, все пак сте отмъстен — каза Холмс. — Явно дървените стени са пламнали от лампата, която се е строшила при спускането на тавана. Увлечени да ви преследват, враговете ви не са забелязали огъня. Сега огледайте добре събралата се тук тълпа да видите няма ли ги сред нея вашите снощни приятели — макар че според мен най-вероятно вече са на стотина мили от тук.

Предположенията на Холмс се сбъднаха. Никой не беше чувал за прекрасната жена, за свирепия немец и мълчаливия англичанин. Рано сутринта един селянин бе срещнал по пътя за Рединг каруца, натоварена с хора и грамадни куфари. Нататък всички следи се губеха и дори Холмс с цялото му умение не успя да ги открие.

Пожарникарите бяха много учудени от причудливата подредба на къщата и съвсем се слисаха, когато намериха на перваза на втория етаж един човешки палец. Към залез-слънце усилията им най-сетне се увенчаха с успех и огънят бе потушен, но покривът рухна и къщата се превърна в купчина развалини. Освен няколко цилиндъра и железни тръби нищо не остана от пресата, чието оглеждане бе струвало толкова скъпо на нашия злощастен познайник. В пристройката се откриха големи количества никел и олово, но никакви монети. Тях бегълците навярно бяха отнесли в големите куфари, за които разказваше селянинът.

Така и нямаше да разберем по какъв начин Хетърли бе стигнал от градината до мястото, където се бе свестил, ако по пътя не бяха останали ясни следи от краката на двама души — едните много малки, другите необикновено големи. Навярно мълчаливият англичанин, не толкова смел, колкото приятеля му, или по-човечен от него, бе помогнал на младата жена да пренесе припадналия Хетърли.

— И какво — унило завърши младият инженер, когато седнахме във влака, — изгубих палец и петдесет гвинеи, а какво спечелих?

— Опит — усмихнат отвърна Холмс. След което побърза да добави: — Пряка печалба, разбира се, няма, но с разказа за тази случка всеки път ще заплелявате събеседниците си.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.